

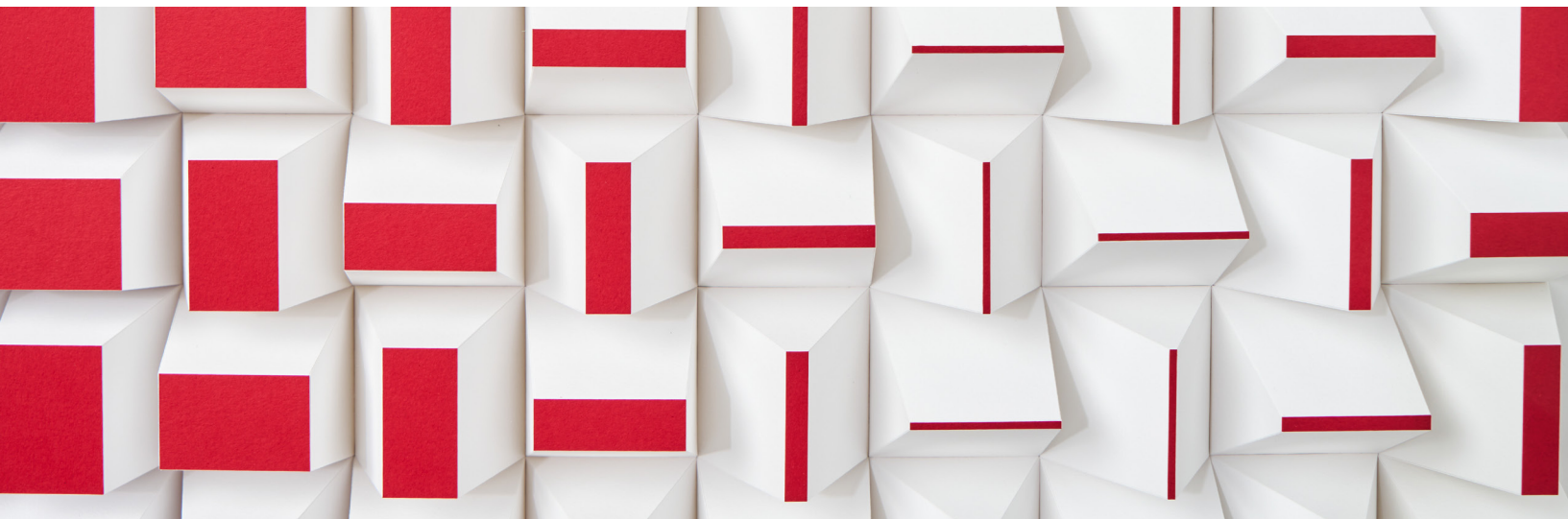
CODA Paper Art

Docentenhandleiding VO | Beeldende Vakken & CKV
Voor in de klas of vooraf aan een museumbezoek

INHOUD

1. Introductie
2. CODA Paper Art 2025
3. Uitgangspunten
4. Omschrijving van de voorbereidende Paper Art les
 - 4.1 lesverloop
 - 4.2 benodigde materialen
 - 4.3 uitwerking per onderdeel
5. Bezoek
 - 5.1 informatie over het bezoek

1. INTRODUCTIE

Beste docent,

CODA Paper Art 2025 is geopend!

Om je vooraf zo goed mogelijk te informeren, hebben wij deze docentenhandleiding samengesteld, bedoeld als inspiratie en verdieping vooraf aan het museumbezoek of om met de leerlingen in de klas te doen.

Je kunt deze les zelf geven, maar je kunt ook een gastles in de klas door een CODA docent reserveren via educatie@coda-apeldoorn.nl. Mail ons tijdig, dan informeren wij je graag over de mogelijkheden en prijzen.

Waarom deze voorbereidende les

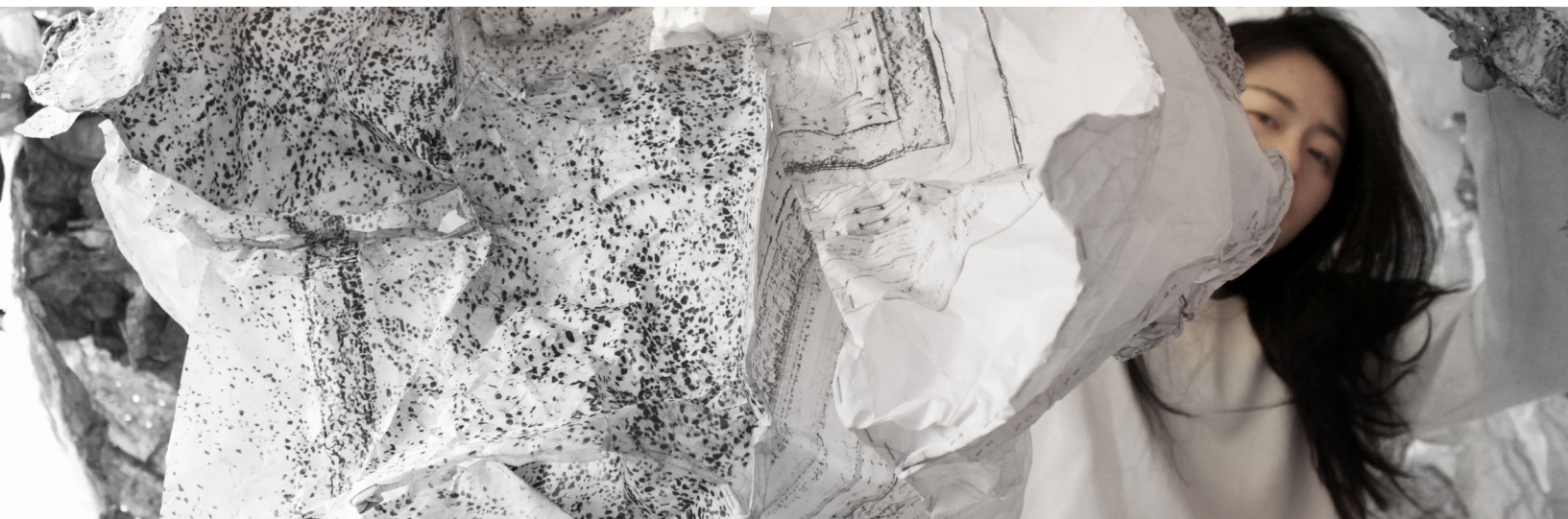
Na de vorige editie van *CODA Paper Art* bleek dat een aantal docenten graag voorafgaand aan hun bezoek meer achtergrondinformatie wil ontvangen om het museumbezoek te verdiepen en/of voor te bereiden.

De leerlingen krijgen een voorproefje op de beeldende kunst en vormgeving die ze zullen gaan bekijken en het biedt de mogelijkheid om het bezoek aan *CODA Paper Art* voor te bereiden.

Praktische informatie

Voor alle praktische informatie over het reserveren van je bezoek aan *CODA Paper Art*: zie onderaan dit document onder de kop 'Praktische informatie' en houd onze website in de gaten.

Alle programma's sluiten aan op kerndoelen 48, 50 en 52 en de 21e -eeuwse vaardigheden communiceren, samenwerken, creatief denken, kritisch denken en, oplossingsgericht werken.

2. CODA PAPER ART 2025

Na een bijzonder succesvolle editie in 2023 presenteert CODA van 25 mei tot en met 2 november 2025 de nieuwste *CODA Paper Art*.

CODA Paper Art biedt alle ruimte aan installaties, ruimtelijke werken en sieraden van kunstenaars uit binnen- en buitenland die zich met hun werk richten op het gebruik van papier en karton.

3. UITGANGSPUNTEN bij CODA PAPER ART

Papier is een fantastisch materiaal dat al eeuwenlang een inspiratiebron is voor vele kunstenaars. De structuur, textuur, uiteenlopende eigenschappen en het grenzeloze potentieel van papier zijn betoverend en inspirerend.

Uitgangspunten voor het educatieve programma zijn de diversiteit aan kunstenaars en kunstwerken, de eindeloze mogelijkheden in het gebruik van en experimenteren met papier en de rol kunst en kunstenaars in de maatschappij.

Kunstenaars weten ons en zichzelf steeds opnieuw te verrassen. Zij stellen voortdurend vragen die hen uitdagen en aanzetten tot experiment.

Door leerlingen te leren experimenteren, ervaren zij dat situaties en problemen of vraagstukken op verschillende manieren opgelost kunnen worden. Zo komen zij tot nieuwe inzichten. Goede experimentele vaardigheden zijn essentieel voor het oplossen van toekomstige uitdagingen.

Via en met beeldende kunst en kunstenaars kijken we telkens met nieuwe ogen naar bestaande situaties. Bovendien laten kunstenaars ons door hun werk anders en opnieuw kijken. Kunst zien en bevragen is een belangrijk onderdeel van kunstbeleving evenals kunst ervaren die je raakt.

CODA Paper Art 2025 & Voortgezet Onderwijs

Het VO programma bestaat uit verschillende onderdelen:

1. Online lesmateriaal voor de docent ter voorbereiding en verdieping op *CODA Paper Art*;
2. Een bezoek aan *CODA Paper Art* met interactieve rondleiding gegeven door een CODA docent, eventueel gecombineerd met specifieke les in CODA Experientielab (zie ook 'Combinatiebezoek' onderaan dit document).

4. OMSCHRIJVING van de VOORBEREIDENDE LES

1. Introductie voor de leerlingen: welke mogelijkheden heeft papier ?
2. De leerlingen onderzoeken drie kunstenaars die deelnemen aan *CODA Paper Art 2025*.
3. De leerlingen zijn bezig met verschillende facetten van papier: ontwerpen, tekenen, vouwen, knippen, lijmen. Iedereen kan meedoen.
4. Aan het eind kiest de leerling een kunstenaar die hij/zij verder wil onderzoeken tijdens een bezoek aan *CODA Paper Art 2025*.

Wij wensen je alvast heel veel plezier!

OMSCHRIJVING VAN DE LES IN DE KLAS | Duur: ca. 60 MINUTEN

4.1 Info

De les duurt ongeveer 60 minuten (*inclusief voorbereiden en opruimen ongeveer 80 minuten*).

Deel	Wat	Hoelang
1.	Vorbereiding	10 minuten
2.	Introductie	10 minuten
3.	Uitleggen lesopzet	5 minuten
4.	Onderzoek kunstenaars en techniek	15 minuten
5.	Creative opdracht	20 minuten
6.	Reflectie en les afsluiten	15 minuten

4.2 Benodigde materialen

- + Diverse soorten papier en tape
- + Scharen en nietmachines
- + Wit dik papier
- + Bruin dun papier
- + Waxpapier

(N.B. Alleen bruin en wit papier gebruiken. Geen gekleurd papier. De nadruk ligt op vorm experiment.)

4.3 Uitwerking van de les

Introductie

Stel de leerlingen eerst de vraag: Wat kun je allemaal doen met papier?
(Antwoorden: *scheuren, rollen, insteken, proppen, kreuken, vouwen, knippen, rillen, stapelen, etc. Er zijn eindeloos veel mogelijkheden*).

Vertel dat kunstenaars heel goed zijn in experimenteren. Kunstenaars stellen zichzelf vaak vragen over een bepaald thema. Ze dagen zichzelf met experimenten steeds opnieuw uit.

Jullie kijken online naar het werk van deze drie kunstenaars uit *CODA Paper Art 2025*. Zij werken allemaal met een verschillende techniek.

Papier techniek	Kunstenaars
1. Knippen, vouwen, detailleren	1. Pippa Dyrllaga
2. Knippen, vouwen, tekenen	2. Agatha van Amée
3. Collage, tekenen, knippen	3. Ed Merlin Murray

1 Materiaalexperiment

Hoe kun je papier bewerken?

Doe in groepsvorm een kort experiment aan de hand van het thema aanraking (hoe voelt papier?) of vouwen en bouwen met papier.

Laat de groep drie materiaal experimenten uitvoeren met drie verschillende soorten papier.

Belangrijk is dat dit snel gebeurt. Doel is immers het ontwikkelen van materiaal gevoel en tactiliteit.

1. Wit papier: maak zo snel mogelijk een vorm uit een stuk papier en herhaal dat vier keer met vier verschillende technieken.
2. Bruin papier: maak in groepjes van twee zo snel mogelijk een zo hoog mogelijk werk.
3. Wax papier: maak twee vouwen, geef het werk door aan je buurman of buurvrouw. Hij of zij maakt ook twee vouwen en geeft het papier weer door.

N.B. We kunnen deze opdracht eventueel ook nog een keer uitvoeren tijdens het museumbezoek.

2 Kunst kijken

Geef een korte introductie over de drie kunstenaars die hierboven zijn genoemd. Bekijk online het werk van deze kunstenaars. Hieronder tref je de links aan van de kunstenaars en hun werk om in de klas te bekijken:

Pippa Dyrllaga: www.pippadyrllaga.com

Pippa Dyrllaga

Agatha van Amée: www.agathavanamee.nl

Agatha van Amée

Agatha van Amée is gefascineerd door de manier waarop mensen hun herinneringen samen voegen en een eigen verhaal creëren. Het werk van Agatha van Amée gaat onder andere over het geheugen en over herinneringen die ze niet (meer) heeft maar die ze zich wil herinneren door te tekenen. In de soms levensgrote tekeningen van Agatha van Amée is wat ze *niet* tekent minstens zo belangrijk als dat wat ze wel tekent.

Ook maakt zij kleine reisaltaartjes die refereren aan de plekken waar ze geweest is. Zij maakt deze altaartjes om herinneringen te maken. Onze reislust en verlangen naar nieuwe plekken heeft een keerzijde voor het leven op aarde. We stellen onszelf centraal en vergeten daarbij vaak wat onze invloed op de aarde en het milieu is. Met haar werk wil Agatha de mensen een moment van overdenking geven; een pauze in ons jachtige bestaan om te reflecteren op onze manier van leven.

Ed Merlin Murray: www.merlinmurray.co.uk/collage

'Making art as a reason for living'

Ed Merlin Murray maakt mentale gezondheid via en met zijn werken bespreekbaar, onder andere door de portretten van zijn eigen leven waarin hij laat zien hoe hij omgaat met zijn bipolariteit. Op zijn website zie je talloze voorbeelden van zijn collages en tekeningen, maar ook van zijn andere werk zoals video's maken en albumhoesontwerpen. Ook maakt hij animaties. Kijk eens naar deze animaties, boordevol inspiratie!

www.merlinmurray.co.uk/animation

Ga met je leerlingen in gesprek over deze kunstenaars en hun werk. Het is belangrijk dat daarbij open vragen gesteld worden.

TIPS bij Kunst kijken

1 Gebruik bijvoorbeeld de drie open vragen van Terry Barrett:

- Wat zie je?
- Waar denk je aan?
- Waaraan zie je dat?

Deze drie vragen stellen je in staat om steeds opnieuw te refereren aan het werk en om de gedachtegang van de leerling te volgen.

2 Of zet de vragen van de Visual Thinking Strategy in.

- **Voor het trainen van de observatie.**

Wat zie je? Wat voor kleuren? Wat voor lijnen? Wat voor vormen? Wat zie je nog meer? Wat hebben we nog niet benoemd?

- **Voor het bevragen van dat wat je ziet.**

Wat zie je? Waar denk je dat dat over gaat? Wat vraag je je daarbij af en waar doet je dat aan denken?

- **Voor het onderzoeken van de eigen redentie.**

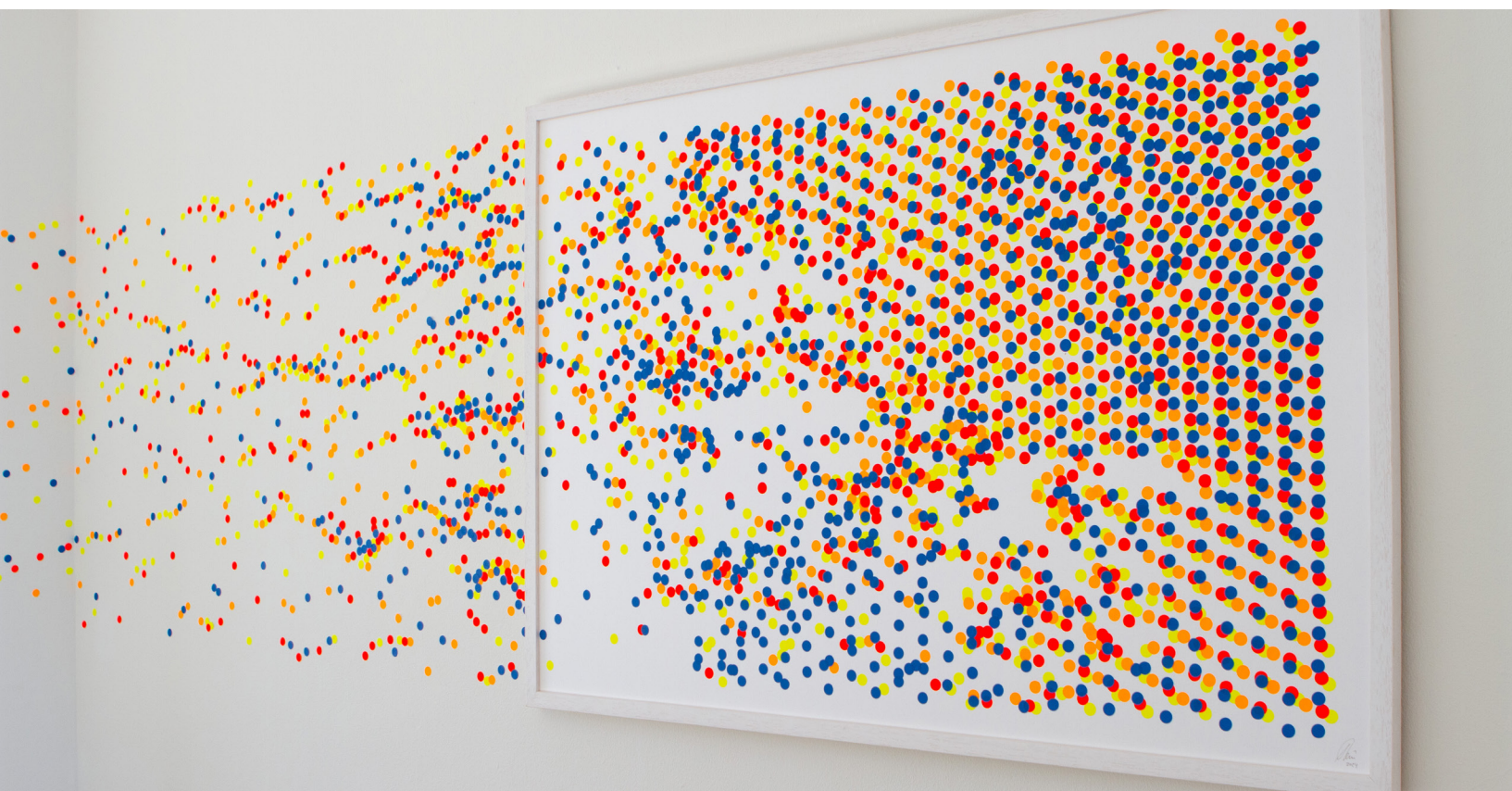
Wat vindt je van dit werk? Waar gaat dit werk over? Hoe weet je dat of wat zorgt er voor dat je dat denkt? Waaraan kan je dat zien?

- **Voor het trainen van de observatie.**

Wat zie je? Kan je dat nog gedetailleerder beschrijven?

wat zie je ?
welk idee had de kunstenaar?
welk verhaal zie je?
welke techniek(en) heeft de kunstenaar toegepast?

Hierna gaan de leerlingen in groepjes van vier een korte creatieve opdracht doen.

Creatieve Opdrachten

Pippa Dyrлага | Dieren en vormen

Kies verschillende kleuren, diktes en formaten papier.

Knip cirkels, vierkanten, rechthoeken en driehoeken in verschillende kleuren en formaten.

Maak je favoriete dier waarbij je alleen maar deze geometrische vormen gebruikt.

Welke vorm gebruik je bij een kat of een paard?

Heeft het ene dier meer ronde vormen terwijl het andere dier meer 'vierkant' is?

Hoe ziet jouw dier eruit? Is het herkenbaar of wordt het heel abstract?

Alles mag en niets is 'goed of fout'. Het gaat om jouw ontwerp!

Maak het zo abstract, groot of klein als je wilt.

Agatha van Amée | Maak een altaar van jouw dag

Hoe was jouw dag? (Aan het studeren, naar mijn werk, op een verjaardag, naar het zwembad, bibliotheek, thuis, etc.)

Welke voorwerpen horen bij vandaag? Denk bijvoorbeeld aan de trein, de fiets, een verjaardagstaart, zwembroek, een laptop, etc.

Teken de objecten op papier en knip ze uit.

Zoek een kleine kartonnen doos om je eigen reisaaltaar over vandaag te maken.

Ga in gesprek met elkaar over wat je hebt gemaakt en wilt laten zien.

Ed Merlin Murray

Kijk nog eens naar de animaties van Ed Merlin Murray op www.merlinmurray.co.uk/animation

Pick your brain

Een papieren collage maken van je brein!

Knip-en-plak je brein en verdeel het in allerlei kleuren, plaatjes en tekeningen.

De kleuren staan voor emoties en functies van het brein (eten, slapen, praten, bewegen, lachen, huilen, etc.)

Welke kleuren springen eruit?

Wat doe je veel en graag?

En wat mag meer aandacht krijgen?

De opdrachten in stappen:

Maak eerst een schets of omschrijf je idee op een A4'tje. Less is more!

Zorg dat je papier, schaar, potlood en lijm gebruikt om je ontwerp vorm te geven.

Kies je materialen zorgvuldig. Welke papier techniek ga je toepassen? Ga je proppen, kreukelen, scheuren, vouwen, knippen? (of allemaal)?

Les afsluiten

Geef vijf minuten voor tijd aan wanneer jullie gaan opruimen.

Laat de gehele groep het materiaal opruimen en daarna reflecteren op wat ze gemaakt hebben. Vraag de leerlingen wat ze tijdens deze les ervaren hebben.

Laat een paar leerlingen vanuit verschillende thema's reageren.

Welk onderdeel van de les was lastig?

Welk onderdeel was leuk?

Waar wil je meer van weten?

5. CODA PAPER ART 2025 | MUSEUM BEZOEK

Praktische informatie

Het museumbezoek is altijd onder begeleiding van een CODA docent.

Reserveren vooraf is noodzakelijk. U kunt reserveren door te mailen naar educatie@coda-apeldoorn.nl. Het programma sluit aan op kerndoelen 48, 50 en 52 en 21e-eeuwse vaardigheden als communiceren, samenwerken, creatief denken, kritisch denken, oplossingsgericht werken.

5.1 Informatie over het bezoek

Wat gaan we doen in de tentoonstelling?

Werk van kunstenaars ontdekken, kunst beschouwen, textuur- en materiaalkennis opdoen en een creatieve opdracht. In de educatieve programma's bij CODA ligt de nadruk op informeel leren, ontdekken, experiment, creativiteit stimuleren en het aanreiken van , nieuwe mogelijkheden. Hoe kun je uitnodigen tot kijken naar kunst en verwoorden en verbeelden wat je ervaart? Wat vind jij van dit kunstwerk? Wat zie ik, wat zie jij?

Het doel van het museumbezoek aan *CODA Paper Art* is dat de leerlingen vooral plezier beleven aan kunst en door middel van observeren en verwoorden hoe een kunstenaar te werk gaat, grip krijgen op een thema en het materiaal papier.

Tijdens een bezoek aan CODA Paper Art gaan de leerlingen met de volgende vaardigheden aan de slag: leren kijken naar kunst, vragen stellen over kunst, in gesprek zijn met elkaar en, materialen en texturen leren kennen.

CODA Paper Art 2025

1 | CODA Museum- Interactieve rondleiding in de tentoonstelling

Alle programma's bij *CODA Paper Art 2025* hebben plaats onder begeleiding van een CODA docent waarbij een richtlijn geldt van één CODA docent per 15 leerlingen. De leerlingen krijgen een interactieve rondleiding langs de werken in de tentoonstelling en gaan met elkaar in gesprek.

Duur: 60 tot 90 min.

Dagen: dinsdag/woensdag/donderdag/vrijdag tussen 10 en 16 uur.

Reserveren: minimaal 2 weken vooraf

Reserveren via educatie@coda-apeldoorn.nl

Per 15 leerlingen gaat er één leerkracht mee. Voor een klas van 30 leerlingen geldt dus dat er twee leerkrachten meekomen naar CODA.

Prijs: € 105,- per klas (max. 30 leerlingen)

Kom je met meerdere klassen?

Kies dan voor het combinatieprogramma van CODA Museum en CODA Experience Lab.

2 | Combinatieprogramma CODA Paper Art

De leerlingen krijgen een interactieve rondleiding langs de werken in de tentoonstelling en gaan met elkaar in gesprek. In het Experience Lab gaan zij aan de slag met papier en verschillende technieken, geïnspireerd op wat zij tijdens de rondleiding gezien hebben.

Duur: 2 uur

Aantal: de leerlingen rouleren in groepjes van 15 tussen Museum en Experience Lab

Prijs: € 165,- per klas (max. 30l)

Dag: elke donderdag tussen 10 en 14 uur

Reserveren: min. 2 weken vooraf

Reserveren via educatie@coda-apeldoorn.nl

3 | Paper Art in de klas - gastles op school

De CODA docent kan ook een gastles in de klas geven

Stuur svp 2 weken vooraf aan de door jou gewenste datum een email naar educatie@coda-apeldoorn.nl en wij informeren je graag over de mogelijkheden.

CJP Cultuurkaart:

CODA accepteert de CJP Cultuurkaart

Klas: tijdig aanmelden en reserveren, met nummer van de CJP Cultuurkaart voor het sturen van de weborder.

Vanaf 16 jaar en studenten

€ 5,00 per student.

Begeleidende leerkrachten/docent: € 10,- p.p. (gratis met Museumkaart of CODA Pas)

Reserveringen via educatie@coda-apeldoorn.nl

Om de reservering goed te kunnen verwerken graag de volgende gegevens in de mail noteren:

Naam school:

Naam van de begeleidende docenten:

Vakgebied (CKV? Beeldend?)

Aantal leerlingen:

Niveau:

Betaalwijze: per factuur of middels CJP Cultuurkaart

Zodra je een reservering hebt gemaakt, ontvang je een ontvangstbevestiging.

Betaling geschiedt via een factuur.

CJP of een weborder is mogelijk. Mail ons voorafgaand aan het bezoek.

Actuele informatie

Voor alle actuele informatie bezoek

www.coda-apeldoorn.nl/nl/agenda/coda-paper-art-2025